

Derde planwijziging Franekeradeel - Harlingen

**Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân
12 december 2017**

Inhoud

1. Inleiding
2. Aanleiding voor derde en vierde planwijziging
3. Inhoud derde planwijziging
4. Kosten derde planwijziging
5. Procedure en planning derde planwijziging
6. Communicatie derde planwijziging en Reactienota

Bijlagen:

Bijlage 1	Kaart met wijzigingen (verschilkaart)
Bijlage 1A	Toelichting op kaart met wijzigingen (verschilkaart)
Bijlage 2	Bodemdalingscontouren gas en zout
Bijlage 2A	Toelichting op bodemdalingscontouren gas en zout
Bijlage 3	Maatregelenkaart derde planwijziging
Bijlage 4	Overzicht maatregelen
Bijlage 5	Kaart percelen verminderde ontwatering

1. Inleiding

Voor u ligt de definitieve versie van de derde planwijziging voor het Inrichtingsplan Franekeradeel-Harlingen, hier verder derde planwijziging genoemd.

Na vaststelling van het Inrichtingsplan in juli 2013 zijn er twee planwijzigingen vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân (februari 2015 en februari 2016). Er is inmiddels ook vierde planwijziging vastgesteld door Gedeputeerde Staten (11 juli 2017) en door Provinciale Staten (18 oktober 2017).

2. Aanleiding voor derde en vierde planwijziging

Het maken van een derde en vierde planwijziging is nodig voor onderstaande kwesties:

Derde planwijziging

1. Er vindt nabij Herbaijum en Franeker een grotere bodemdaling plaats dan in 2008 werd verwacht. Die ontstaat door vroegere gaswinning en duurt tot 2050. Dit heeft – anders dan eerder bij de vaststelling van het Inrichtingsplan in 2013 verondersteld werd - effect op de huidige planmaatregelen van het Inrichtingsplan. Dit vergt aanpassing van in dat plan afgesproken maatregelen en ook extra maatregelen;
2. Een deel van het Waddenglasproject wordt niet uitgevoerd. De eerder geplande kassen in het zogenaamde fase 2 en 3 gebied komen er niet. In dit gebied nabij Sexbierum ontstaat bodemdaling door vroegere gaswinning en de huidige zoutwinning. Voor de compensatie van de schade daarvan worden er vanuit Waddenglasproject geen maatregelen meer uitgevoerd. Maar er komen wel vervangende maatregelen in de derde planwijziging, zodat die schade wordt gecompenseerd;
3. Er is een aanvullende maatregel bepaald voor een beperkt aantal percelen met verminderde ontwatering;
4. Er zijn een aantal kleine wijzigingen nodig (bijvoorbeeld een gewijzigde situering van een stuw, etc). Het gaat om technische correcties;
5. De toelichting van maatregel 45 is herzien. Binnen die maatregel is het mogelijk om perceelranden op te hogen om te voorkomen dat die periodiek met water overlopen (inundatie);
6. De waterhuishouding in het gebied ten zuiden van rijksweg A31 (het Herbaijum – systeem) is verbeterd. Dit staat los van de bodemdalingen. Er zijn hiervoor aanvullende, waterhuishoudkundige maatregelen opgenomen.

Vierde planwijziging

7. Een beperkt deel van de maatregelen in de tweede planwijziging moet in de gemeente Het Bildt uitgevoerd worden. Dat vergt een plangrenscorrectie. Bij de vaststelling van de tweede planwijziging is verondersteld dat die maatregelen nog binnen het grondgebied van de gemeente Franekeradeel zouden vallen. Dat blijkt niet zo te zijn. Daarom is er een aanpassing van de plangrens nodig.
8. In 2013 is bij de vaststelling van het Inrichtingsplan geconstateerd dat er een zoekgebied voor overloop (tijdelijke waterberging) buiten het plangebied nodig is, namelijk in de gemeente het Bildt. In dat plan zijn wel de middelen afgesproken, maar is de plangrens niet aangepast. Deze aanpassing staat nu in het ontwerp van de vierde planwijziging.

De blokgrens voor de wettelijke herverkaveling wijzigt niet. Zowel het extra gebied in de gemeente Het Bildt als het gebied Waddenglas wordt dus niet toegevoegd aan het verkavelingsblok waarbinnen de wettelijke herverkaveling zal gaan plaatsvinden.

Er is bewust voor twee planwijzigingen gekozen. Door een aantal wijzigingen niet in de derde planwijziging op te nemen, kan namelijk bereikt worden dat de vertraging van de planuitvoering tot ongeveer 1 jaar beperkt kan blijven. Het gaat daarbij specifiek om de wettelijke herverkaveling. Alleen het tijdpad van deze verkaveling is kritisch in de totale planning van de planuitvoering. Als alle wijzigingen wel in één planwijziging zouden worden opgenomen, dan zou er een vertraging van minimaal 1,5 jaar kunnen ontstaan.

De vierde planwijziging is op 11 juli 2017 door Gedeputeerde Staten vastgesteld en op 18 oktober 2017 door Provinciale Staten.

De verdere tekst in deze *derde* planwijziging gaat uitsluitend over de derde planwijziging.

3. Inhoud derde planwijziging

3.1 Inleiding

1. Grotere bodemdaling tot 2050

Voor het gebied dat door de grotere bodemdaling tot 2050 door vroegere gaswinning door Vermilion beïnvloed wordt, het gedeelte van Herbaijum buiten het bodemdalingsgebied én voor het gebied dat aanvankelijk binnen het Waddenglasgebied lag, zijn er extra maatregelen nodig. Om tot goed afgewogen besluitvorming te komen is er een onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bevat de volgende onderdelen:

- Effecten en herstelmaatregelen i.v.m. grotere bodemdaling Vermilion op basis van de prognoses november 2014 voor de einddaling in 2050;
- (Peil)aanpassingen watersysteem Herbaijum (incl. klein deel buiten het bodemdalingsgebied i.v.m. begrenzing peilvakken);
- Effecten en herstelmaatregelen i.v.m. bodemdalingen zout- en gaswinning in het voormalig Waddenglasgebied;
- Overige aanpassingen

Op basis van dit onderzoek heeft de bestuurscommissie een keuze gemaakt voor de meest gewenste inrichting en de daarbij behorende maatregelen.

2. Afwaardering verminderde ontwatering

Er is bij de planuitwerking geconstateerd dat er naast afwaardering van percelen die inunderen (overstroming van de zgn. overlooppercelen) ook een vergelijkbare afwaardering nodig is voor een beperkt aantal percelen met een verminderde ontwatering. Daar is een peilverlaging ongewenst en daar kan de bestaande maatregel voor herdrainage die verminderde ontwatering onvoldoende herstellen.

3. Correctie beschrijving maatregel '20 meter gebieden'

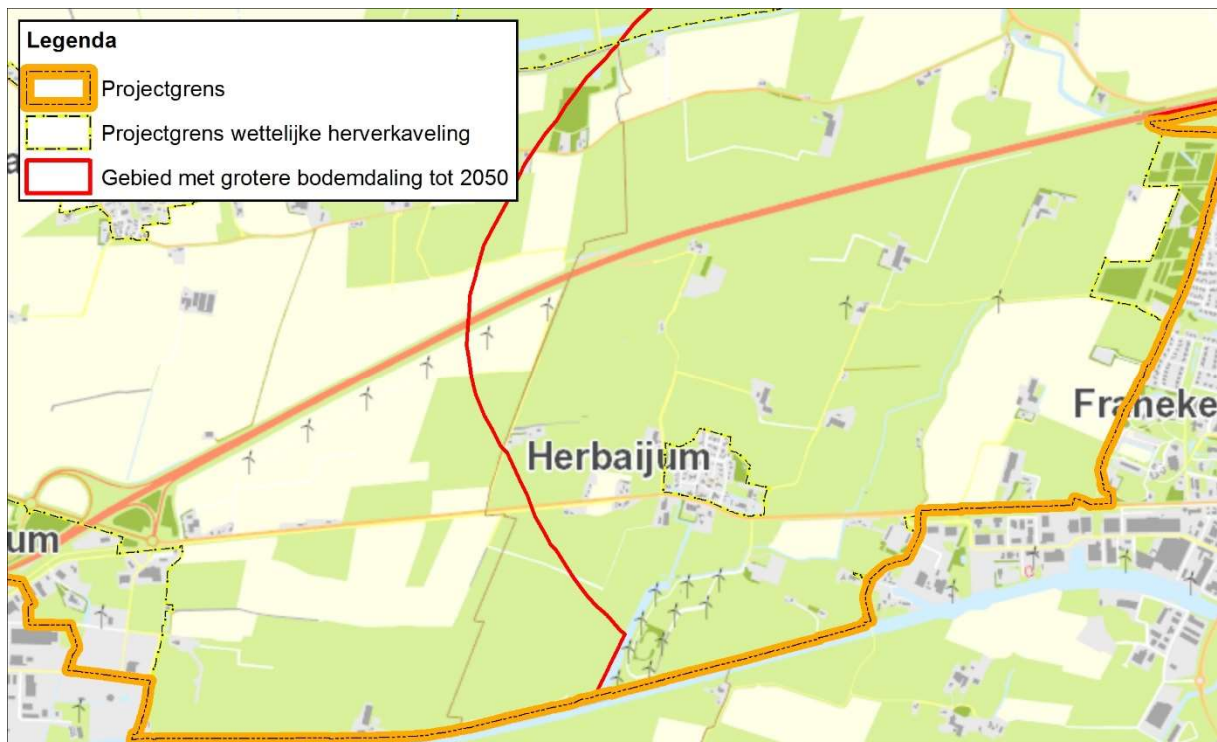
Correctie op toelichting in de tweede planwijziging. Daarin staat in hoofdstuk 2. Inhoud een onjuiste omschrijving van de Maatregel m.b.t. '20 m gebieden' (blz. 3). Er is hier beschreven dat het gaat om randen / delen van percelen die te weinig drooglegging hebben. Hier is echter bedoeld dat de maatregel van toepassing is wanneer er randen / delen van percelen in-
underen, met een kans van meer dan 1x per 50 jaar. Deze maatregel is alleen van toepassing binnen de 5 cm bodemdalingscontourlijn. Er is door de Bestuurscommissie bepaald dat in die situaties, waarbij de randen meer dan 20 m breed zijn, er in overleg met de eigenaar en/of gebruiker oplossingen geregeld worden, bijvoorbeeld door het ophogen van die lage delen.

3.2 Maatregelen

De keuze voor de maatregelen is gemaakt op basis van de volgende afwegingen:

- De peilverlaging blijft zo beperkt mogelijk om de verziltingsproblematiek zo minimaal mogelijk te vergroten.
- De afvoerroutes naar het gemaal zijn kort.
- De wateraanvoer naar gemaal Ropta is gewaarborgd.
- Via de aanvoerroute naar Ropta (door het Herbaijum-watersysteem) kan water ingelaten worden aan de bovenstroomse zijden van de afvoerwatergangen van Herbaijum waardoor het peilbeheer is gewaarborgd en de verziltingsbestrijding kan worden verbeterd.

3.2.1 Zuidelijk van de A31

1. Peilverlaging

De begrenzing van de peilvakken is aangepast. Er wordt ingericht op basis van een robuust peilbeheer. Het merendeel van het gebied komt op een vast peil. Voor het merendeel van het gebied betekent dit geen wijziging t.o.v. het eerder vastgestelde plan, omdat daar voor een groot deel ook peilverlaging van 10 tot 20 cm is bepaald. Het nieuwe peil is nu vastgesteld op -1.40 m NAP.

Een wijziging t.o.v. het eerder vastgestelde plan is dat de (particuliere) onderbemalingen opgeheven worden, m.u.v. één gedeelte van de (onder)bemaling westelijk van Herbaijum. Dat gebiedje is zo laag gelegen t.o.v. de omgeving dat hier het peil van -1.50 m NAP (waterschapsbemaling) gehandhaafd wordt. Voor het overige blijft de drooglegging voldoende, ook na het opheffen van de onderbemalingen.

De belangrijkste argumenten voor het opheffen van de onderbemalingen zijn:

- a. Lage peilen werken de verzilting in de hand. Als de drooglegging voor het grootste deel van de onderbemaling na opheffen van de onderbemaling nog voldoet aan 120 cm drooglegging voor akkerbouw dan zijn de lagere peilen niet wenselijk, omdat hierdoor het risico op verzilting toeneemt.
- b. Het waterschap wil naar grote robuuste eenheden. Ook als het waterschap de gemalen voor de onderbemaling niet zelf in beheer en onderhoud heeft. Door de onderbemaling ontstaat namelijk lokaal vaak wateroverlast, omdat de bemalingscapaciteit van de onderbemalingen groter is dan de capaciteit van de polderbemaling.
- c. Ook bij calamiteiten, zoals een maalbeperking is het lastig om toezicht te houden op de onderbemalingen. Vaak malen deze door, terwijl de rest van het systeem geen afvoer heeft. Dit leidt tot extra overlast in de polder.

Een klein deel van het gebied, nabij het nieuwe aanvoertracé naar watersysteem Ropta en naar het bemalingsgebied Ropta blijft op het huidige peil, te weten -1.10/-1.30 m NAP. Hier is ook geen (extra) bodemdaling.

Met de uitvoering van de nieuwe maatregelen voor dit deelgebied wordt (met uitzondering van de percelen genoemd onder 3.2.4) voldaan aan de droogleggingsnormen zoals verwoord in het Inrichtingsplan.

2. Overige waterhuishoudkundige inrichting

Voor de wateraanvoer richting het bemalingsgebied Ropta wordt vanaf het haventje in Herbaijum een nieuw aanvoertracé gerealiseerd richting de zuidelijke bermsloot langs de Rijksweg A31. Vanuit dit aanvoertracé kan ook water aan de bovenstroomse zijde van zowel het hoofdwatgangenstelsel ten oosten van Herbaijum als ten zuidwesten van Herbaijum ingelaten worden. Dat is nodig voor het peilbeheer en om door te kunnen spoelen. De doorspoelmogelijkheden van watgangen worden hierdoor vergroot ten opzichte van de huidige situatie. Dit aanvoertracé is eerder al afgesproken en is dus geen wijziging t.o.v. het eerder vastgestelde plan.

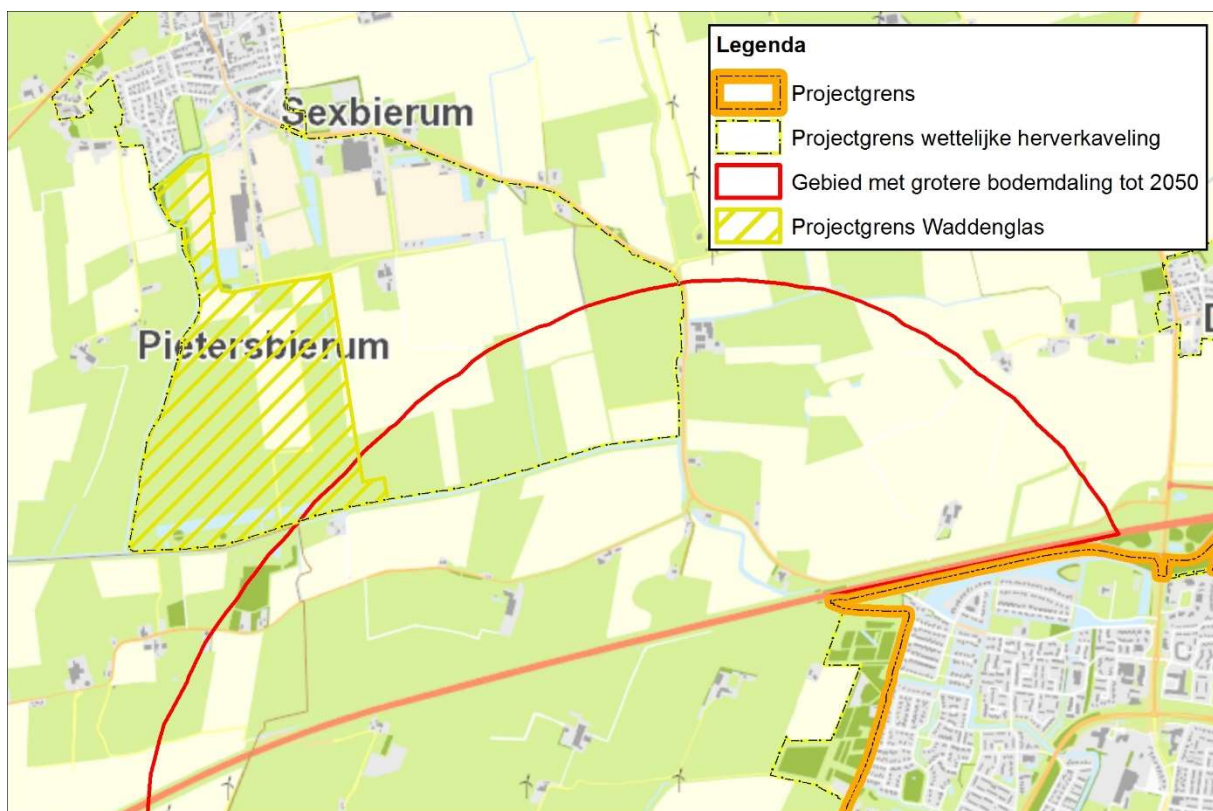
3. Concrete maatregelen

In verband met de bovengenoemde inrichting zijn de volgende maatregelen nodig. Sommige waren al opgenomen in het eerder vastgestelde plan.

- Aanvoerwatergang naar het noorden met onderhoudsdammen en enkele duikers ter plaatse van wegen en toegangsdammen naar percelen (aanvoerwatergang zat al in het vastgestelde plan; duikers en dammen zijn nieuw of komen op een gewijzigde locatie te liggen)

- Aanbrengen pendammen op de nieuwe peilgrens Ropta / Herbaijum (extra pendammen en gewijzigde locatie)
- Inlaatvoorziening bij haventje Herbaijum (niet nieuw, maar nu wel expliciet op kaart)
- Dam met inlaat; locatie Herbaijum oost en locatie Herbaijum zuid-west (beide nieuw)
- Nieuwe inlaat: locatie noordelijk van de Rijksweg, om te veel uitzakken peil in zomer te voorkomen;
- Vervangen van de pendammen bij de onderbemalingen door een dam met duiker (nieuw)
- Aanbrengen nieuwe pendammen i.v.m. verkleinen onderbemaling westelijk van Herbaijum (nieuw)
- Verbeteren watergang zuidwestelijk van Herbaijum i.v.m. peilaanpassing, incl. onderhoudsdammen (maatregel zat reeds in vastgesteld plan)
- Herleggen van duikers die als gevolg van bodemdaling verder zakken dan de peilaanpassing en van een aantal duikers die in de 0-situatie (vóór de bodemdaling) ook al niet voldeden aan de norm van het waterschap m.b.t. de luchthoogte in de duikers (nieuw)
- De voorgestelde stuw ten zuidoosten van Herbaijum komt te vervallen. Die is niet meer nodig.

3.2.2 Noordelijk van de A31 (exclusief Waddenglasgebied)

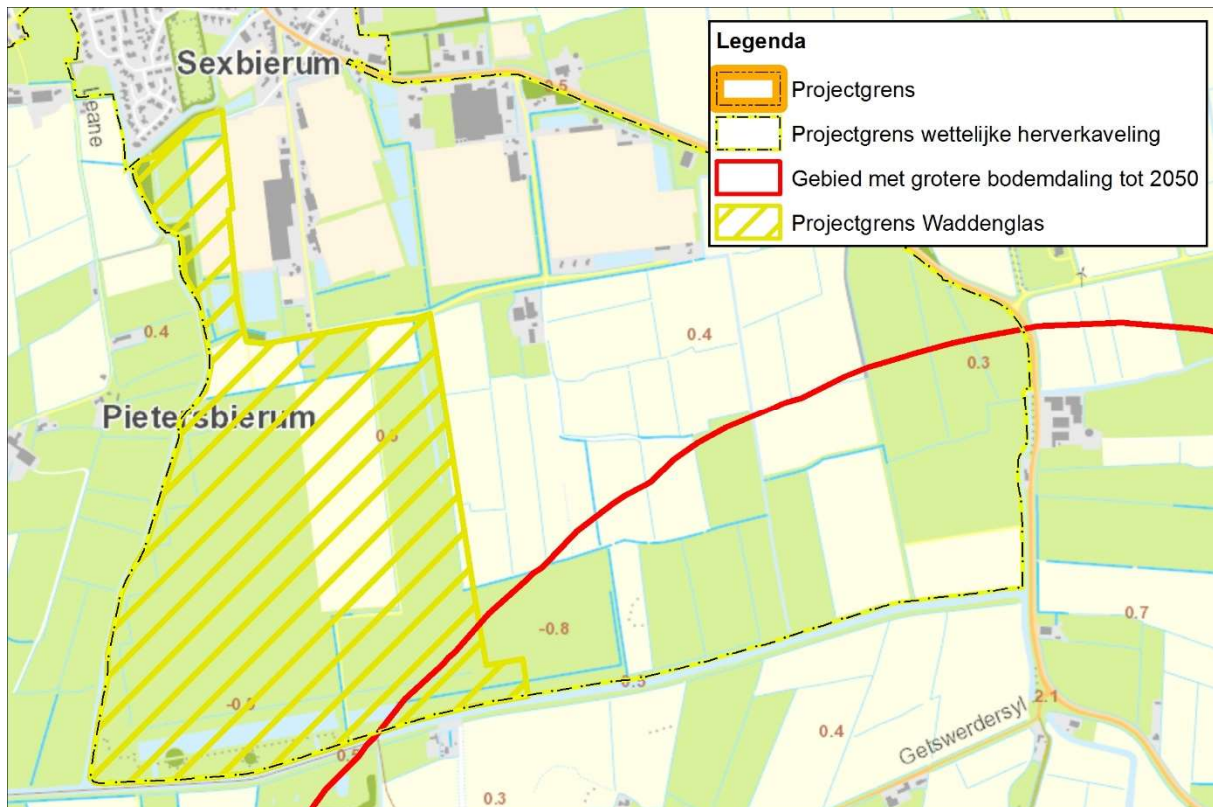
1. Geen peilverlaging

Voor het gebied noordelijk van de A31 is ook onderzocht of er peilaanpassingen wenselijk en/of mogelijk zijn. De conclusie is dat er naast de reeds voorgestelde peilaanpassing in het peilvak zuidwestelijk van Dongjum (peilvak W228), onderdeel van de tweede planwijziging, geen aanpassingen noodzakelijk zijn. Bij nader onderzoek is wel gebleken dat de begrenzing van het peilvak W228 niet juist op kaart is weergegeven. Dit is in deze derde planwijziging gecorrigeerd.

In een deel van het gebied zakken de duikers met de bodem mee, waardoor er problemen kunnen ontstaan door te diepe ligging en/of te weinig 'lucht' in de duikers, waardoor de aan- en afvoer bemoeilijkt wordt door o.a. ophoping van drijvend materiaal. De belangrijkste duikers in de aan- en afvoerroutes die herlegd / vervangen moeten worden zijn als nieuwe maatregel op de kaart opgenomen.

3.2.3 Waddenglasgebied

1. Uitwerking peilen en maatregelen

Het Waddenglasgebied was uitgesloten in het Inrichtingsplan (2013). De reden was dat bij realisatie van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (en dat was het project Waddenglas) bij de inrichtingsmaatregelen rekening gehouden moest worden met de verwachte bodemdaling. Nu deze ontwikkeling gestopt is, behoudt een aantal gronden hun oorspronkelijke functie en de grondeigenaren hebben recht op het hetzelfde schadeherstel als de rest van de grondeigenaren binnen de grenzen van het Inrichtingsplan. Nu bekend is dat fase 2 en 3 van het Waddenglas niet gerealiseerd wordt, is besloten om dat deel te betrekken bij de uitvoering van de gebiedsontwikkeling. Hierdoor is de grens van het 'Projectgebied Waddenglas' gewijzigd. Dit is de bijlage 1 en 3 aangegeven.

Met behulp van een peilenanalyse is vastgesteld dat de drooglegging door de bodemdaling met ca. 15 - 20 cm afneemt. Wat betekent dit?

- a. Voor het noordelijk deel blijft het peil gehandhaafd op het huidige peil van -1.20 m en -1.35 m NAP. Voor het merendeel van de percelen blijft de drooglegging voldoende.

- b. Voor enkele percelen wordt de gemiddelde drooglegging minder dan 120 cm. De ontwateringsdiepte kan voor deze percelen hersteld worden met drainage.
- c. Voor de percelen grenzend aan de Seisbierumer Feart is, door de lage ligging, de drooglegging beperkt. Een deel van deze percelen liggen in de huidige situatie in een particuliere onderbemaling. Deze blijft gehandhaafd met het huidige peil waarmee voldoende drooglegging is gewaarborgd.
- d. Voor een ander perceel van ca. 4 ha is een andere oplossing nodig. In de huidige situatie ligt er een onderleider onder de Seisbierumer Feart door. Dat is in de toekomst ongewenst, omdat er dan een 'lek' ontstaat op het moment dat de lage percelen aan de noordzijde inunderen (overlopen). Deze onderleider wordt verwijderd of afgesloten. Dit betekent dat het water van het aangrenzende perceel in het voormalig waddenglasgebied het water niet meer af kan voeren. Het peil zal daar met ca. 20 cm omhoog gaan (naar het peil van de Seisbierumer Feart).
- e. Het gemaal De Trompetter is/wordt verwijderd nadat de eerste fase van het Waddenglasproject wordt afgerond. Daarmee komt ook de afvoermogelijkheid van de 4 westelijke percelen te vervallen. Deze percelen wateren in de toekomst rechtstreeks af op de Seisbierumer Feart. Dit leidt tot een peilverhoging van 15 cm in deze percelen.

In overleg met de grondeigenaren komt voor de percelen met peilverhoging (15 cm en 20 cm) een maatwerkoplossing. De lagere delen van het 4 ha perceel kunnen worden opgehoogd of afgewaardeerd. Hierover en over andere opties vindt overleg plaats met de grondeigenaar. Voor vier andere percelen komt er in overleg met de grondeigenaar een andere oplossing.

2. Concrete maatregelen

In verband met de bovengenoemde inrichting zijn de volgende maatregelen nodig.

- Aanpassen begrenzing Waddenglasgebied; oostelijk deel valt onder gebiedsplan
- Verwijderen onderleider onder Seisbierumer Feart; peil in perceel gaat 20 cm omhoog
- Lage delen van bovengenoemd perceel ophogen of afwaarderen.
- Gemaal Trompetter komt te vervallen (bij afronding fase 1 Waddenglas)
- Gewijzigde afvoer; aanleg duikers i.v.m. rechtstreekse afvoer naar de Seisbierumer Feart; peil in percelen gaat 15 cm resp. 20 cm omhoog; inlaat vervalt.
- Functie hoofdwatergang komt te vervallen; aanpassing stuwen en inlaten.

3.2.4. Drooglegging

1. Agrarisch gebied

Door bodemdaling ontstaat er een afname van drooglegging als peilen niet worden verlaagd of als het maaiveld van percelen niet wordt opgehoogd. Een afname van de drooglegging resulteert in de vermindering van ontwatering. De mate van ontwatering is van belang voor de mogelijke landbouwproductie op die percelen.

Binnen het plangebied zullen voor enkele peilvakken nieuwe lagere peilen worden ingesteld. Daarmee wordt de gewenste drooglegging in delen van het plangebied voor het huidige grondgebruik gerealiseerd.

Voor een groot aantal percelen is de drooglegging zonder peilverlaging voldoende, maar niet overall. Voor de meeste percelen kan dit met de bestaande mogelijkheden voor herdrainage afdoende gecompenseerd worden. Zo kan de ontwateringstoestand van die landbouwpercelen hersteld worden.

Er is geconstateerd dat er nog (lage) percelen zijn waar de aangeboden herdrainage de ontwateringstoestand onvoldoende kan herstellen. Er zijn voor deze percelen geen andere geschikte compenserende fysieke maatregelen beschikbaar.

In het vastgestelde inrichtingsplan (2013) is het onderwerp 'Drooglegging' in paragraaf 4.2.2. bij 'Uit te voeren maatregelen voor de landbouw' al benoemd. Destijds is verondersteld dat de peilverlaging en herdrainage voor alle percelen afdoende zou zijn. Nu dat niet zo blijkt te zijn, is dit in deze planuitwerking geconcretiseerd.

Er is onderzocht in welke percelen de verminderde ontwatering niet met peilverlaging en/of herdrainage kan worden gecompenseerd. Het gaat om 40 percelen met een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 107 ha. Die percelen zijn in **bijlage 5** aangegeven. Voor deze percelen zal een afwaardering aan de grondeigenaren aangeboden worden. De betrokken grondeigenaren zullen hiervoor door de bestuurscommissie worden benaderd.

De maatregel 'Afwaardering verminderde ontwatering' is in deze planwijziging opgenomen. De afwaardering is berekend op basis van te verwachten jaarlijkse inkomensderving en die is gekapitaliseerd voor 100 jaar. Die werkwijze is vergelijkbaar met de eerder gehanteerde werkwijze bij de bepaling van de afwaardering van overlooppercelen.

In het zoekgebied voor overloop liggen percelen waarvoor aan de betrokken grondeigenaren al een afwaardering voor het periodiek gebruik voor overloop (inundatie) betaald is. Voor deze percelen zal ook een afwaardering voor verminderde ontwatering aan betrokken grondeigenaren aangeboden worden. De hoogte van die afwaardering zal per perceel nader bepaald worden. Daarbij zal rekening gehouden worden met:

1. de gevolgen van het uitvoeren van zogenaamd 'werk met werk' (fysieke aanpassingen van percelen), zoals dat bij de afwaardering van overlooppercelen met grondeigenaren is afgesproken;
2. de eerder ontvangen afwaardering voor het periodiek overlopen van die percelen, die middels een kwalitatieve verplichting is vastgelegd;

Voor de betrokken percelen in het Waddenglasgebied worden met grondeigenaren nog afspraken gemaakt. Dit gebied was in het Inrichtingsplan uitgesloten.

2. In de kern van Herbaijum

De kern van Herbaijum ligt binnen de bodemdalingscontouren 20 – 25 cm. Het peil in de naastgelegen polder wordt met 20 cm verlaagd. Het boezempeil blijft gelijk. Dat kan betekenen dat er een afname is van de drooglegging en mogelijk een toename van de opbolling van het grondwater in de percelen grenzend aan de boezem. De situatie van de woningen nabij de boezem is onderzocht. Om de effecten van deze afname van drooglegging te compenseren voor de panden die nabij de boezem staan, zijn maatregelen opgenomen in het plan. Dit betreft maatregelen bij panden op de adressen: Paradyske 26 en Rijksweg 7, 26, 28 en 30. Mogelijke oplossingen die aan de bewoners voorgelegd zullen worden, zijn bijvoorbeeld het opvullen en waterdicht maken van de bodem van de kruipruimte of het aanbrengen van bouwblokdrainage. Deze drainage moet dan het water afvoeren richting de polder. De nadere uitwerking vindt plaats in overleg met de bewoners.

3. Bruggen

Over de opvaart naar Herbaijum liggen drie bruggen. Deze bruggen zakken als gevolg van de bodemdaling.

Onder de betonnen brug van de Rijksweg is een onderdoorgang voor voetgangers/fietsers aanwezig. De drooglegging van deze voorziening is bij hogere waterstanden te beperkt. Voor deze onderdoorgang is al een aanpassing voorzien in het eerder vastgestelde plan. Deze voorziening voldoet ook in de nieuwe omstandigheden. De betonnen brug zelf is voldoende hoog, zodat ook bij een daling er nog voldoende doorvaarthoogte overblijft.

De doorvaarthoogten van de twee houten bruggen zijn recent ingemeten. Die bedragen respectievelijk 1.30 m en 1.40 m ten opzichte van het boezempeil. De oorspronkelijke doorvaarthoogte was 1.50 m. De gemeente Franekeradeel wil de opvaart baggeren, zodat die weer gebruikt kan worden voor bijvoorbeeld sloepjes. De bruggen zullen worden opgehoogd tot de oorspronkelijke doorvaarthoogte van 1,50 m.

3.2.5.(Her)drainage

Binnen het plangebied is er de mogelijkheid voor grondeigenaren en/of -gebruikers om in aanmerking te komen voor een bijdrage in de kosten van de aanleg van (her)drainage.

Die mogelijkheid is er voor percelen die liggen binnen de bodemdalingscontouren van 5 cm of meer. Afhankelijk van de relatieve afname van de drooglegging door bodemdaling, in combinatie met eventuele peilaanpassing, kan het bijdragepercentage oplopen tot 80% van de drainage aanlegkosten op basis van normkosten.

De eerder vastgestelde kaart 'Herdrainagekaart t.b.v. bijdrage in de drainagekosten' van 9 december 2015 wordt aangepast op basis van de nieuwe bodemdalingscontouren en aangepaste peilen in de 3^e Planwijziging. Dat geldt zowel voor de klassenindeling als ook voor de betrokken oppervlakte. Deze werkwijze is nu ook van toepassing voor het gebied dat voorheen tot het Waddenglas behoorde.

In totaal kan er op 191 ha extra aanspraak gemaakt worden op een bijdrage voor (her)drainage ten opzichte van de tweede planwijziging. Voor nog eens 173 ha geldt een hogere bijdrage in de vergoeding ten opzichte van de vastgestelde kaart bij de tweede planwijziging.

3.2.6.Waterveiligheid

1.Overloopgebieden

In het inrichtingsplan zijn op diverse laaggelegen delen in het gebied 'zoekgebieden voor overloop' geprojecteerd. Deze zogenaamde overloopgebieden inunderen bij extreme neerslaggebeurtenissen, met een kans van 1x per 50, per 25 of per 10 jaar.

Wat is er aangepast?

- a. Grotere daling tot 2050: de grotere oppervlaktes en/of percelen die vaker inunderen (overlopen) zijn op kaart aangegeven. Het gaat om de uitbreiding van de oppervlakte waar de kans op inundatie 1x per 50 jaar is. Die inundatie is bepaald met behulp van berekende waterstanden per gebeurtenis en de maaiveldhoogtekaart voor de situatie in 2050;

- b. Het zoekgebied voor overloop in het voormalige Waddenglas is op kaart aangegeven.

Voor de gronden die in het zoekgebied voor overloop liggen, wordt bij voorkeur een kwalitatieve verplichting vastgelegd. Hierbij gedoogt de grondeigenaar inundaties. De grondeigenaar krijgt voor de afwaardering een financiële bijdrage op basis van de inundatieklasse. In totaal wordt de oppervlakte zoekgebied voor overloop met circa 16 hectare vergroot.

2. Ophogen >20 m zone gebieden (perceelranden)

Ook buiten het zoekgebied voor overloop is inundatie mogelijk van randen en /of delen van percelen tijdens extreme neerslaggebeurtenissen. In de 2^e planwijziging is bepaald dat wanneer de inundaties (kans groter dan 1x per 50 jaar) verder gaan dan een strook die breder is dan ca. 20 m vanaf een sloot, er gezocht moet worden naar een oplossing, bijv. door het ophogen van de lage delen van het perceel. Als gevolg van de grotere daling tot 2050 is de oppervlakte van dergelijke gebieden toegenomen met ca. 0,3 ha. Dit is alleen van toepassing binnen de 5 cm bodemdalingscontour.

3. Oevers en kaden

- Regionale keringen Friese Boezem

Het Van Harinxmakanaal en de opvaart naar Herbaijum maken onderdeel uit van de Friese boezem. Het boezempeil blijft gelijk, maar de regionale keringen zakken wel in meer of mindere mate als gevolg van de delfstoffenwinning. Er is onderzocht wat dit betekent voor de hoogte van de regionale keringen. Voor zover de hoogte van de keringen binnen de termijn van de gebiedsontwikkeling te laag wordt, zullen er in het kader van de gebiedsontwikkeling werkzaamheden uitgevoerd worden. Dat betekent onder andere dat er langs de opvaart (aan de oostzijde, vanaf het nieuwe gemaal richting Herbaijum en nabij het haventje) ca. 325 m kade opgehoogd moet worden.

In het haventje van Herbaijum wordt de regionale kering volgens de legger van het Wetterskip Fryslân gevormd door zogenaamde hoge grond. Dit ligt achter de beschoeiing, voor een deel in particuliere tuinen. In het oorspronkelijke plan is het aanbrengen van een nieuwe beschoeiing gedeeltelijk opgenomen. In deze planwijziging is dit verlengd met 60 m. Daarnaast moet achter de beschoeiing de 'hoge grond' op hoogte gebracht worden. Daar waar het werkzaamheden in particuliere tuinen betreft, zal er vooraf overleg met de bewoners zijn over de uit te voeren werken.

Voor de kade langs het Van Harinxmakanaal en de westzijde van de Herbaijumervaart zijn als gevolg van de bodemdalingen herstelmaatregelen binnen de gebiedsplanperiode niet noodzakelijk. Uit toetsing is gebleken dat na bodemdaling in 2050 de kaden nog boven de afkeurhoogte van het waterschap liggen. Door bodemdaling moeten de kaden meer en/of eerder opgehoogd worden dan in de situatie zonder bodemdaling. De bijbehorende kosten voor de delfstofwinners voor de extra ophoging in de toekomst worden door hen met het waterschap afgekocht.

- Lokale keringen

Langs de Seisbierumer Feart ligt een zogenaamde lokale kering. Deze kade is over een lengte van ca. 1100 m te laag en zal gemiddeld ca. 10 cm opgehoogd moeten worden. De maatgevende leggerhoogte is bepalend, omdat bij hogere waterstanden de achtergelegen lager gelegen onderbemalingen mee gaan doen met de berging (overloopgebieden). In verband met mogelijke aanleg van een fietspad op de kade door de gemeente en baggerwerkzaamheden van het waterschap (beide na uitvoering van het Gebiedsplan) wordt de ophoging niet binnen het gebiedsplan uitgevoerd. De noodzakelijke ophogingen a.g.v. de bodemdalingen (zout- en gaswinning) worden met het waterschap afgekocht.

4. Overige maatregelen (buiten onderzoeksgebied)

Bij de nadere detaillering van de voorgenomen planmaatregelen zijn op een aantal locaties aanpassingen voorgesteld. Dit betreft de volgende maatregelen:

- De vispassage aan het begin van de Fiskersfeart zou verbeterd worden. Inmiddels is dit nader onderzocht en is er gekozen voor een gewijzigde uitvoering. Er komt een nieuwe vispassage ca. 100 m noordelijker in de Fiskersfeart. Dat betekent dat het eerste stukje van de Fiskersfeart ook op boezempeil komt. De eerder voorgestelde verbreding van 2 m komt daar te vervallen.
- Aan de oostzijde van de Roptafeart zit een stuw. Deze stuw wordt een klein stukje verplaatst, in verband met de aanleg van de natuurvriendelijke oever. Die stuw wordt een geautomatiseerde stuw.
- In het plan was een 'nieuwe duiker' voorzien nabij het toegangspad naar erf Sedyk 1, Oosterbierum. Deze maatregel komt te vervallen, omdat er al een voldoende grote duiker ligt.
- De stuw aan de oostzijde van de Nieuweweg in Ried wordt verplaatst naar de westzijde van de weg.
- Er is een nieuwe duiker en een inlaat opgenomen in de waterlossing langs de Nieuweweg in Ried.
- Voor een aantal deelgebieden was 'een mogelijke peilverlaging' opgenomen. Inmiddels is de mate van peilverlaging bepaald en op kaart aangegeven.
- Er zijn 2 nieuwe inlaten opgenomen: bij de Dongjummer Feart en nabij nieuwe vistrap in de Fiskersfeart,
- Op kaart opnemen 'te verwijderen stuw' in verband met de aanpassing van het peilgebied Dongjum
- Voor de bestaande duiker in de N393, oostelijk van Tzummarum, wordt de aanduiding 'duiker afsluiten' gewijzigd in 'duiker afsluitbaar maken'

5. Kosten derde planwijziging

In het onderstaande overzicht zijn (extra) kosten vermeld.

Partij	Huidige bijdragen	Nieuwe bijdragen	Verschil agv 3 ^e planwijziging
Provincie Fryslân	€ 10.847.897	€ 10.890.838	€ 42.941
Gemeente Harlingen	€ 231.255	€ 231.307	€ 52
Gemeente Franekeradeel	€ 3.713.602	€ 3.716.532	€ 2.930
Wetterskip Fryslân	€ 9.618.836	€ 10.074.266	€ 455.430
Frisia	€ 17.310.191	€ 18.083.135	€ 772.944
Vermilion	€ 3.442.099	€ 3.772.841	*€ 330.742
Contante bijdrage particulieren en instanties	€ 1.805.000	€ 1.805.000	€ 0
Provinciale voorfinanciering gezamenlijke eigenaren	€ 1.932.891	€ 1.935.346	€ 2.455
Risico-opslag Vermilion 2013			**€ 62.205
Totaal **	€ 48.901.771	€ 50.571.474	€ 1.669.703 ***

Toelichting op de tabel:

(*) Berekende bijdrage van Vermilion, exclusief risico-opslag 2017. Omdat Vermilion afkoopt, wordt er voor de maatregelen in deze planwijziging een nieuwe risico-opslag (2017) aan toegevoegd. Dat bedrag is niet vermeld in de tabel.

(**) Bedrag wordt uit de risico-opslag van 2013 betaald.

(***) Het totaal van de nieuwe bijdragen is € 1.607.498,- hoger (€ 1.669.703,- minus € 62.205,-) dan het totaal van de bijdragen zoals afgesproken in de planbegroting van de tweede planwijziging (GS februari 2016).

6. Procedure en planning derde planwijziging

Het ontwerp van de derde planwijziging, met daarin opgenomen een extra maatregel voor verminderde drooglegging, doorloopt de volgende procedure en planning:

De totstandkoming van de derde planwijziging kent de volgende procedure en planning:

1.Opstellen ontwerp-Planwijziging	april 2016 – juni 2017
2.Instemming door Bestuurscommissie	29 juni 2017
3.Vaststelling t.b.v. ter inzage legging (GS)	11 juli 2017
4.Ter inzage legging (8 weken)	15 juli -11 september 2017
5.Beantwoording zienswijze (Reactienota)	augustus -september 2017
6.Besluitvorming betrokken partijen Bestuurscommissie	september-november 2017
7.Vaststellen Reactienota / Planwijziging Bestuurscomm.	16 november 2017
8.Vaststelling GS	12 december 2017

Er is geen beroep bij de Raad van State mogelijk tegen de vaststelling van de planwijziging.

Volgens de Wet inrichting landelijk gebied (WILG) zijn er namelijk geen wijzigingen aan de orde waartegen beroep mogelijk is. Er is namelijk geen sprake van aanpassing van:

- de begrenzing van de blokken, bedoeld in artikel 17, derde lid, onderdeel b;
- de aanduiding van de voorzieningen, bedoeld in artikel 17, tweede lid, onderdeel b, inhoudende de toepassing van eigendom, beheer en onderhoud van voorzieningen van openbaar nut, bedoeld in artikel 28;
- de toewijzing van eigendom, beheer en onderhoud van voorzieningen van openbaar nut, bedoeld in artikel 28;
- de aanduiding van wegen met de daartoe behorende kunstwerken, bedoeld in artikel 33, eerste lid;
- de opname van wegen met de daartoe behorende kunstwerken als openbare weg, bedoeld in artikel 33, tweede lid.

7. Communicatie over derde planwijziging en Reactienota

De beantwoording van de zienswijzen is opgenomen in de Reactienota. Deze zal aan de indieners van een zienswijze gestuurd worden na vaststelling door GS. De Reactienota zal dan ook op de projectwebsite geplaatst worden.

De vaststelling van de derde planwijziging door GS zal middels een persbericht bekend gemaakt worden en zal op de projectwebsite gemeld worden. De planwijziging en bijbehorende bijlagen zullen op deze website gezet worden.

Bijlage 1A. Toelichting op kaart met wijzigingen (verschilkaart)

De derde planwijziging bevat een pakket aan maatregelen. Dit betekent dat er extra maatregelen aan het plan zijn toegevoegd, maar ook dat er maatregelen zijn komen te vervallen. Op de bijgevoegde kaart is weergegeven welke maatregelen er aan het plan zijn toegevoegd en welke maatregelen er zijn vervallen. Het zijn dus de verschillen t.o.v. de eerder vastgestelde maatregelenkaart bij de tweede planwijziging. De kaart moet dan ook gelezen worden in samenhang met het eerder vastgestelde plan.

Bijlage 2A. Toelichting op bodemdalingscontouren gas en zout

De op kaart weergegeven bodemdalingscontouren zijn gebaseerd op door Frisia Zout BV en Vermilion Energy Netherlands BV aangeleverde meest recente gegevens over de prognoses bodemdaling als gevolg van zout- en gaswinning. Ten opzichte van de kaart bij de tweede planwijziging zijn de dalingen in de omgeving van Herbaijum als gevolg van de gaswinning nu duidelijk groter (ca. 15-23 cm op het diepste punt). Buiten het dalingsgebied van de gaswinning zijn de bodemdalingscontouren nagenoeg gelijk aan de bodemdalingscontouren op de kaart bij de tweede planwijziging. Zeer geringe verschillen (< 1 cm) doen zich voor in de nabije omgeving van de cavernes van de zoutwinning. Deze verschillen zijn een gevolg van de gehanteerde werkwijze volgens het Protocol van beide delfstofwinners voor het vervaardigen van bodemdalingscontouren voor het gebied Franekeradeel – Harlingen.